

О. ХЕНРИ

ХИЛЯДА ДОЛАРА

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

— Хиляда долара — повтори тържествено и строго адвокатът Толмън. — Ето, вземете ги.

Младият Джилиън се разсмя весело, опипвайки тънкия плик с нови, петдесетдоларови банкноти.

— Това е такава глупава сума — обясни той чистосърдечно на адвоката. — Да бяха десет хиляди долара, човек би могъл да отпразнува случая с фойерверки в своя чест. Петдесет долара да бяха, пак щеше да е по-добре.

— Вие чухте завещанието на чичо си — продължи адвокатът Толмън с професионално сух тон. — Не зная дали сте обърнали внимание на подробностите. Но искам да ви припомня една от тях. От вас се иска, след като похарчите тези хиляда долара, да ни представите отчет, от който да е видно по какъв начин сте ги изразходвали. Така е указано в завещанието. Надявам се да се съобразите с желанието на покойния господин Джилиън.

— Можете да разчитате на мен — каза учтиво младият човек, — въпреки че това ще ме вкара в допълнителни разноси. Може би ще се наложи да си взема секретарка. Винаги съм бил скаран със сметките.

Джилиън отиде в клуба си. Там той намери някакъв човек, когото наричаше Брайсън.

Брайсън беше спокоен, четиридесетгодишен мъж. Уединил се в едно ъгълче, той четеше книга и когато видя Джилиън да се приближава към него, въздъхна, остави книгата и свали очилата си.

— Събуди се, стари Брайсън — каза Джилиън. — Имам да ти разказвам една интересна история.

— Предпочитам да я разкажеш на някого в билиардната — отвърна Брайсън. — Знаеш много добре, че ненавиждам твоите истории.

— Тази е по-интересна от обикновено — каза Джилиън, готвейки се да запали цигара, — и аз ще ти я разкажа с удоволствие. Тя е прекалено тъжна и необичайна — не върви никак с тракането на билиардните топки. Току-що бях при пиратите-адвокати на покойния ми чичо. Завещал ми е хиляда долара — ни повече, ни по-малко. Кажи ми сега, какво може да направи човек с хиляда долара?

— Аз предполагам, че покойникът Септимъс Джилиън е имал поне половин милион — каза Брайсън с такова равнодушие, с каквото пчелата се отнася към шишето с оцет.

— Имаше — съгласи се весело Джилиън — и точно това е смешното. Завещал е целия си товар дублони на някакъв си микроб. Това ще рече, че част от тях ще отидат за човек, който открие някакъв нов бацил, а останалото — за построяването на болница, която води борба за ликвидирането на този бацил. Освен това оставени са още две-три дребни суми. Лакеят и икономката му получават по десет долара и по един пръстен с инициали, а племенникът му — хиляда долара.

— Ти винаги си разполагал с много пари — подхвърли Брайсън.

— Вагони — каза Джилиън. — В това отношение чичо беше златната рибка — отпускате щедро.

— Има ли други наследници? — попита Брайсън.

— Не. — Джилиън се намръщи на цигарата и ритна неспокойно коженото канапе. — Има една госпожица Хейдън, която живееше при него — той ѝ беше настойник. Едно кротко същество, много музикално, дъщеря на едного, който имаше нещастieto да е негов приятел. Забравих да ти кажа, че и нея не я отмина тази смешка — десет долара и пръстен с инициали: Де да беше завещал и на мен същото. Тогава щях да се отърва много лесно: две бутилки шампанско и пръстена за бакшиш на келнера. Виж какво, стига си се надувал и важничил, ами кажи какво може да направи човек а хиляда долара.

Брайсън изтри очилата си и се усмихна. А когато Брайсън се усмихваше, Джилиън знаеше, че ще бъде по-злъчен от всякога.

— Хиляда долара — подзе той — могат да бъдат и много, и малко. За един те могат да означават щастлив дом и да го накарат да се надсмива на Рокфелер, Друг може да изпрати с тях жена си на юг и да спаси живота ѝ. С хиляда долара може да се купува чисто мляко за сто бебета през юни, юли и август и да се спаси животът на петдесет от тях. С тази сума можеш да прекараш приятно половин час в игра на фаро в някое богоугодно заведение. С нея един амбициозен младеж може да получи образование. Казаха ми, че вчера за толкова пари е бил продаден на търг един истински Хоро. С тях можеш да живееш прилично две години в някое градче на Ню Хемпшър. Можеш да наемеш за една вечер Медисън Скуеър Гардън и да изнесеш публична лекция — ако изобщо имаш публика — на тема „Неудобствата на професията вероятен наследник“.

— Може би щеше да бъдеш симпатичен на хората — каза Джилиън почти невъзмутимо, — ако не обичаше да четеш морал. Исках да ми кажеш аз какво мога да направя с хиляда долара.

— Ти ли? — позасмя се Брайсън. — Има само едно логично нещо, което можеш да направиш, Боби Джилиън: да купиш с тези пари едно брилянтно колие на госпожица Лота Лорайа, а след това да се замъкнеш в Айдахо и да натрапиш присъствието си на някое ранчо. Моят съвет е да бъде овцевъдно, тъй като аз не мога да търпя овце.

— Благодаря ти — каза Джилиън и стана. — Знаех си, че мога да разчитам на теб, Брайсън. Ти улучи много точно. Искам да похарча парите накуп, за едно нещо, защото после трябва да дам сметка за тях, а мразя да правя подробен опис за едно, за второ, за трето.

Джилиън телефонира за купе и каза на файтонджията:

— Театър „Колъмбайн“, откъм входа за сцената.

Госпожица Лота Лорайа съдействуваше на природата с пухче за пудра, почти готова да излезе на сцената пред претъпканата зала. В този миг гримьорът ѝ съобщи за господин Джилиън.

— Нека влезе — каза госпожица Лорайа. — Какво има, Боби? След две минути излизам.

— Понапудри си дясното ухо — каза критично Джилиън. — Така, сега е по-добре. Няма да ти отнема и две минути. Какво ще кажеш за един малък подарък — да речем, колие? Мога да отпусна три нули с една единица пред тях.

— Както решиш — изпя госпожица Лорайа. — Дясната ми ръкавица, Адъмз. Боби, забеляза ли огърлицата, която Дела Стейси носеше онази вечер? Две хиляди и двеста, от „Тифани“. Но, разбира се... Издърпай колана ми малко наляво, Адъмз.

— Госпожица Лорайа за началния хор! — извикаха отвън.

Джилкън се упъти към купето си.

— Ако имате хиляда долара, какво ще направите с тях? — попита той файтонджията.

— Откривам заведение — отговори без колебание файтонджията с дрезгавия си глас. — Знам едно място, откъдето после ще гребя пари с две ръце. Една четириетажна сграда на къоше. Направил съм ѝ и разпределението. На втория етаж — китайски специалитети и скара;

на третия — маникюр и чуждестранни гости; на четвъртия — игралната зала. Ако мислите да надстроите...

— О, не — каза Джилиън, — аз ви попитах просто от любопитство. Ангажирам ви за един час. Карайте, докато не ви кажа да спрете.

След осем преки по Бродуей Джилиън бутна вратата с тръстиковия си бастун и слезе. На тротоара седеше на столче слепец и продаваше моливи. Джилиън се изправи пред него.

— Извинете — заговори го той, — бихте ли ми казали какво ще направите, ако имате хиляда долара?

— Вие слязохте от купето, което току-що спря, нали? — попита слепецът.

— Да.

— Не сте никак зле, изглежда, щом се возите в купе денем — каза продавачът на моливи. — Погледнете това нещо, ако обичате.

Той измъкна малка книжка от джоба на самото си и му я подаде. Джилиън я отвори и видя, че това беше спестовна книжка. В нея бяха вписани 1785 долара. Джилиън върна книжката и се качи пак в купето.

— Забравих нещо — каза той. — Карайте към адвокатската кантора на Толмън и Шарп на Бродуей, номер...

Адвокатът Толмън го изгледа неприязнено и въпросително през очилата си със златни рамки.

— Моля да ме извините, но може ли да ви задам един въпрос? — каза весело Джилиън. — Смятам, че не е нахален. Освен пръстена и десетте долара чичо ми завещал ли е нещо друго на госпожица Хейдън?

— Нищо — отвърна господин Толмън.

— Много ви благодаря, сър — каза Джилиън и отново се насочи към купето. Този път даде адреса на покойния си чичо.

Облечена в черно, госпожица Хейдън пишеше писма в библиотеката. Беше дребничка и стройна, но очите ѝ непременно биха ви направили впечатление. Джилиън влезе с онзи характерен за него ЕИД на пълно пренебрежение към света.

— Идвам от Толмън — обясни той. — Преглеждаха отново книжката. И намериха — Джилиън се помъчи да си спомни някой юридически термин, — намериха някакво допълнение или послепис към завещанието. Старият очевидно е премислил и е решил да се

поотпусне — завещал ви е още хиляда долара. Понеже имах път насам, Толмън ме помоли да ви донеса парите. Ето ги. Пребройте ги дали са точно. — И Джилиън остави парите до ръката ѝ на бюрото.

Госпожица Хейдън пребледня.

— О! — можа само да произнесе тя и още веднъж: — О!

Джалиън се полуобърна и се загледа през прозореца.

— Предполагам — каза той тихо, — знаете, че ви обичам.

— Съжалявам — каза госпожица Хейдън, като взе парите.

— Смятате, че е напразно ли? — попита Джилиън едва ли не безгрижно.

— Съжалявам — повтори тя.

— А може ли да напиша нещо? — попита Джилиън с усмивка.

Той се настани пред голямото писалище. Тя му даде хартия и перодръжка и се върна на секретарското си бюро.

Джалиън написа отчета за разходването на хилядата долара по следния начин:

„Платени от черната овца Робърт Джилиън 1000 долара за покриване на сметката за вечната радост, която небето дължи на най-добрата и най-милата жена на света.“

Джалиън пъкна това нещо в плик, поклони се и излезе.

Купето спря още веднъж пред кантората на Толмън и Шарп.

— Изразходвах хилядата долара — каза весело той на златоочилатия Толмън — и идвам да ви предам отчета, както ви обещах. Наближаващото лято просто се усеща във въздуха — прав ли съм, господин Толмън? — Той подхвърли на масата белия плик. — Вътре ще намерите обяснителна бележка, сър, за *modus operandi* със стопилите се долари.

Без да докосне плика, господин Толмън отиде до една врата и повика сътрудника си Шарп. Двамата се заеха да изследват дълбините на една огромна каса. Усилията им бяха възнаградени — измъкнаха голям плик, запечатан с восък. Отвориха го с взлом и заклатиха

достопочтените си глави над неговото съдържание. После думата взе Толмън.

— Господин Джилиън — започна тържествено той, — към завещанието на чичо ви има един кодицил. То ни бе поверено на четири очи с указание да не се отваря, докато не ни дадете пълен отчет за начина, по който сте изразходвали завещаните ви хиляда долара. Тъй като спазихте това условие, ние със съдружника ми прочетохме сега кодицила. Не искам да обременявам съзнанието ви с юридическа терминология, но ще ви запозная с духа на неговото съдържание.

Ако начинът, по който сте употребили тези хиляда долара, покаже, че притежавате някои качества, които заслужават да бъдат възнаградени, това ще ви принесе голяма изгода. В случая ние с господин Шарп сме определени за съдници и аз мога да ви уверя, че ще изпълним дълга си съобразно изискванията на справедливостта и с добра воля. Ние съвсем не сме неблагоприятно разположени към вас, господин Джилиън. Но да се върнем към допълнението. Ако сте изразходвали въпросната сума разумно и целесъобразно, ние сме упълномощени да ви връчим ценни книжа на стойност петдесет хиляди долара, оставени на наше разположение за тази цел. Но ако, както нашият клиент, покойният господин Джилиън, изрично посочва — вие сте използвали тези пари така, както в миналото — цитирам покойния господин Джилиън — за непростими разточителства със съмнителни приятели, петдесетте хиляди ще бъдат изплатени незабавно на Мириъм Хейдън, чийто настойник беше покойният господин Джилиън. А сега, господин Джилиън, ние с господин Шарп ще се запознаем с вашия отчет за хилядата долара. Той е в писмена форма, предполагам. Надявам се да се отнесете с доверие към нашето решение.

Господин Толмън посегна към плика. Но Джилиън се оказа много по-бърз и го взе преди него. Съвсем спокойно той накъса плика и съдържанието му на малки ивици, които прибра в джоба си.

— Всичко е в ред — усмихна се той. — Съвсем не е необходимо да си губите времето с това нещо. Предполагам, че нищо няма да разберете от тези залагания, както съм ги отчетел поотделно. Загубих хилядата долара на конни състезания. Довиждане, господа.

След излизането на Джилиън, Толмън и Шарп се спогледаха и поклатиха печално глави, чувайки го да си подсвирква весело в

коридора, докато чакаше асансьора.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.